

La question monétaire.

Af Etatsraad, Nationalbankdirektør Levy.

Paa den paa Foranledning af den franske og nordamerikanske Regering i indeværende Aar afholdte Møntkonference var Danmark repræsenteret ved Etatsraad, Nationalbankdirektør Levy. Medens Etatsraad Levy ikke fandt Anledning til i større Omfang at deltage i Konferencens Forhandlinger, har han efter sin Hjemkomst ved Konferencens Udsættelse udarbejdet en Plan til Møntsagens Ordning. Denne Plan har han meddelt Konferencens Formand, den franske Finansminister, Monsieur Magnin, i en Skrivelse, som af Formanden blev fremlagt for Konferencens Medlemmer ved Forhandlingernes Gjenoptagelse, og optagen i Konferencens Protokol. Senere har Etatsraad Levy ved det skandinaviske nationaløkonomiske Møde, der afholdtes i Malmø i de sidste Dage af Juli, holdt et Foredrag om Konferencens Formaal og Forhandlinger, hvortil hans Forslag slutter sig.

Til Sagens lettere Forstaaelse meddele vi nedenfor først (I) det interessante Foredrag, Etatsraad Levy holdt i Malmø, og dernæst (II) Etatsraad Levys Brev af 27. Juni til den franske Finansminister med det deri indeholdte betydningsfulde Forslag til Ordning af *la question monétaire*.

Red.

I.

Med Hensyn til det Spørgsmaal, som jeg har lovet at ville indlede en Forhandling om, maa jeg strax begynde med at erklære, at det i Grunden ikke er noget nyt, jeg har at meddele den ærede Forsamling. Hvad der er forefaldet paa Møntkonferencen i Paris, er der kommet saa udførlige Meddelelser om i Bladene, og dertil er der blevet knyttet saa megen Kritik fra forskjellige Sider, at jeg maa forudsætte, at alt vedrørende Sagen i dens Grundtræk er de Herrer bekjendt. Naar jeg alligevel har paataget mig dette Hverv, er det under den Forudsætning, at den ærede Forsamling vil bære over med mig, naar jeg i det Væsentlige kun meddeler min personlige Opfattelse af Situationen med Hensyn til Møntspørgsmaalet og af de Forhold, som foranledigede to Stormagter til at sætte Verden i Bevægelse for at komme sammen i Paris og holde lange, mere eller mindre interessante Diskussioner om dette Spørgsmaal, og naar jeg udtaler min rent personlige Opfattelse af den Maade, hvorpaa hele Spørgsmaalet for Tiden ligger for, og af de Midler, der muligvis kunne tjene til at afværge de Ulemper, og de Farer, som det med større eller mindre Ret paastaas, at Forholdene have medført eller kunne medføre.

De vide alle, som have fulgt Begivenhederne paa det økonomiske Omraade, at det er overordentlig store Fluktuationer, som ere foregaaede i Metallernes indbyrdes Forhold siden de 3 skandinaviske Lande gjorde et stort Skridt fremad i den fælles Interesse ved at slutte sig sammen i et Møntforbund. Det er meget betydelige Fluktuationer, der have fundet Sted, jeg kan sige langt større end vi, der dengang tog Ordet for denne Reforms

Gjennemførelse og kastede os over den med al den Interesse og Kraft, vi formaaede, kunde forudsætte, og jeg tør tilføje, end dengang nogen kunde forudse. Naar samtidig et stort og mægtigt Rige som Tyskland vilde forandre hele sit Møntsystem, naar et Land paa 40 Mill. Mennesker, ligeoverfor hvilket de skandinaviske Lande rigtignok ikke veje meget med Hensyn til Indbyggerantal eller økonomisk Betydning, vilde kaste sig over denne Reform, og 40 Mill. Mennesker vilde tømme deres Lommer og Gjemmer for Sølv og skille sig af dermed, for derved at erhverve et andet Metal, Guldet, maatte man ganske vist forudsætte, at dette ikke kunde gaa af uden Bevægelse eller Forstyrrelse. Men at det skulde ske i den Grad, som sket er, vilde ikke kunde være hændet, hvis der ikke samtidigt eller i de nærmest paafølgende Aar ogsaa i andre Lande var foregaaet Forandringer, hvis Virkninger faldt sammen med de Ulemper, som Reformen i Tyskland fremkaldte med Hensyn til Sølvets Prisforhold til Guldet.

Man antog dengang, at Tyskland havde en disponibel Beholdning af omtrent 800 Millioner Mark i Sølv, som det maatte udbyde paa Verdensmarkedet til Ombytning mod Guld. Erfaringen har vist, at man dengang har undervurderet denne Beholdning. I Virkeligheden havde Tyskland, da det gik over til Guldmøntfoden, af overflødig Sølv — thi vi maa ikke glemme, at intet saakaldet Guldland kan undvære Sølv til visse af sine Betalingsmidler — en større disponibel Mængde, som det maatte søge afsat paa Verdensmarkedet. Det er godtgjort, at det Beløb, som Tyskland havde disponibelt, var 25 pCt. større end anslaaet. Nu ser man klarere paa Forholdene end man gjorde i Begyndelsen. Efter hvad

der er oplyst paa Møntkonferencen fra tysk Side, udgjør det Beløb i Sølv, som Tyskland har realiseret 600 Mill. Mark. Men det er tillige oplyst, at Tyskland endnu ligger inde med 400 Mill. Mark i Sølv, som det ikke har kunnet skille sig ved, eller har forsømt en passende Lejlighed til at skille sig ved. Det er naturligt, at naar Handelsverdenen véd, at der ligger en saa betydelig Beholdning som 400 Mill. Mark, som hvert Øjeblik, naar Priserne stille sig nogenlunde gunstigt, kan ventes kastet ud paa Markedet, standses derved enhver opadgaaende Bevægelse i Sølvets Pris. Dette er noget, som ligger i Forholdets Natur. Den Omstændighed, at Tyskland dels har solgt saa meget Sølv, dels stadig endnu ligger inde med en saa betydelig Beholdning, foranledigede de Stater, som henhøre til den latinske Møntunion, navnlig Frankrig, Belgien, Italien og Schweiz, der rigtignok ingen Rolle spiller i Møntsagen, men jo dog hører med til Forbundet, ligesom ogsaa Spanien, der ikke hører til Forbundet, men følger de samme Regler, som den latinske Møntunion, og endelig Holland, til for nogle Aar tilbage helt at standse med Udmøntningen af Sølv. Det er disse Stater, der ere de saakaldte bimetallistiske Stater. Da de pludselig ophørte med at tillade Udmøntning af Sølv, var det naturligt, at denne Beslutning yderligere maatte bidrage til at udvide Prisdifferencen mellem de to Metaller. Disse Staters Standsning af Sølvudmøntningen var naturligvis begrundet i, at man frygtede for, ved at vedblive at modtage Sølv i et bestemt Værdiforhold til Guldet — det bekjendte Forhold af 1 til $15\frac{1}{2}$ — at blive oversvømmet med andre Landes Sølv, men paa den anden Side maa den betragtes som en Foranstaltning, der

sigtede til derigjennem at bevare det Guld, man var i Besiddelse af.

Naar man taler med Bimetallister og rigtig vil til Bunds i Sagen, skal man tale med dem i «Vinduesfor- dybningerne», hvor man, som de Herrer vide, faar bedre Besked, end naar man sidder ved det grønne Bord eller staar paa Talerstolen; thi saa er man ikke saa aaben- hjertig, navnlig ikke i en saa stor Forsamling som Pariser- konferencen, hvor hele Verden var tilstede. Her kunne vi lettere være det i saadan en lille Familierekreds, som her er samlet. Der er det ejendommelige ved alle Bimetal- lister, at naar man examinerer dem eller forelægger dem et eller andet Spørgsmaal, mærker man snart, at hvad der bringer Bimetallisten til at indtage sit Standpunkt, hovedsagelig er Forkjærlighed for Guldet. Han tror, at Bimetallismen er en Nødvendighed for derigjennem at kunne bevare Guldet, hvilket efter min Mening er en urigtig Opfattelse, hvad jeg senere vil faa Lejlighed til at komme tilbage til. Det er maaske begrundet i gam- mel Vane; thi naar man staar paa et strengt bimetal- listisk Standpunkt og siger, at Guld og Sølv ere lige godt anvendelige i et bestemt Værdiforhold, maatte det, naar man lever under bimetalistiske Forhold, være temme- lig ligegyldigt, hvadenten man har det ene eller det andet Metal til sin Raadighed.

Nu har jeg altsaa nævnet først Tysklands Indflydelse paa Møntspørgsmaalet og dernæst de forskellige evrop- æiske Stater, der lukkede deres Møntværksteder for Sølv. Turen kommer dernæst til Nordamerika, dette stærkt sølvproducerende Land, som i Grunden leverer Verden det meste Sølv. Ogsaa dér blev man betænkelig, men gik en anden Vej. Rent lukke Porten for Sølv turde

man ikke, dertil er der allfor vigtige Sølvinteresser i Amerika. Vi vide jo alle, hvilken Betydning de amerikanske Sølvbjærgværker have, og hvilke Kapitaler der ere anbragte i dem. Derfor sagde Amerikanerne: vi vedblive at udmønte Sølv, men i et begrænset Forhold. Staten skal opkjøbe Sølv til Markedspris saa billigt som muligt og deraf mønte Dollars, hvilke man gav Navn af Bland-Dollars efter Navnet paa den Mand, som indbragte Forslaget i Repræsentanternes Hus. Man møntede altsaa Bland-Dollars og mønter dem den Dag idag, dog saaledes at Regeringen ikke nogen Maaned maa mønte mindre end 2 Mill. og ingensinde over 4 Mill. Dollars, men ikke i det europæiske bimetallistiske Forhold af 1 til $15\frac{1}{2}$, men noget vægtigere i Forholdet af 1 til 16, det vil sige, man tillagde Sølvets 3 pCt. mindre Værdi i Forhold til Guld, end i de bimetallistiske europæiske Stater.

Ogsaa andre Aarsager have været af indgribende Betydning i den omhandlede Henseende, og af disse skal jeg nævne to, som særlig maatte udøve direkte Indflydelse, nemlig den forøgede Sølvproduktion og en noget formindsket Guldproduktion. Det er nemlig oplyst, at Sølvproduktionen, som i Aaret 1861 udgjorde $8\frac{1}{2}$ Mill. £, ved Udgangen af 1879, navnlig paa Grund af de store nyopdagede Sølvminer i Amerika var stegen til 16 Mill. £. Uheldigvis er samtidig Guldproduktionen falden fra 30 Mill. £ i 1856 til 21 Mill. £ i 1880. Erfaringen viser i alt Fald, at der udføres fra Guldlandene i Avstralien og Kalifornien mindre Guld end hidtil. Om det ligger deri, at virkelig Guldproduktionen er saa væsentlig aftagen eller i, at Befolkningen i Omegnen af disse Gulddistrikter, der efterhaanden er stegen og bleven mere velhavende, selv benytter meget Guld som Betalingsmiddel, eller om det

ligger i begge Dele i Forening, er naturligvis noget, man ikke kan have nogen bestemt Mening om; men Faktum er, at det Beløb af Guld, som efterhaanden er kommet fra disse Egne til Disposition for Evropa og de forenede Stater i Amerika unægtelig er blevet mindre i de senere Aar. Endelig kommer i Betragtning det interessante Fænomen, som har udøvet megen Indflydelse, nemlig den mægtige, jeg kan sige voldsomme Forandring, som er foregaaet i de forenede Staters økonomiske Kaar i de senere Aar. Enhver, der beskæftiger sig med Statistik og Nationaløkonomi, kan ikke andet end forundres over, hvorledes Velstanden voxer og udbreder sig i Nordamerika. For os, der ere saa fjerne fra Forholdene og ikke kunne trænge ind i Enkelthederne — og det er ikke let at trænge grundigt ind i et fremmed Lands økonomiske Forhold, selv om man læser nok saa meget om disse — er der et Moment, som enhver af os kjender og maa forundres over og som kun kan tænkes muligt i et Land, hvor Udviklingen foregaar med Kjæmpeskridt, det er den Maade, Nordamerika har kunnet ordne sin Statsgjæld paa. Det er ikke mere end 13 Aar siden, at man ansaa Amerika med Hensyn til sine finansielle Forhold som en Stat, fra hvilken man, hvad Øjeblik det skulde være, kunde vente at høre, at den havde foretaget en voldsom Reduktion af sin Statsgjæld, gjort Statsbankerot. Men dette blev langt fra Tilfældet; Amerika har tværtimod i Løbet af 12 Aar kunnet reducere sin Statsgjæld ved frivillige Afbetalinger til henimod det halve og har kunnet formindske Renterne af sin Gjæld dels ved Afbetalinger dels ved Rentereduktioner, som ere foretagne i de senere Aar, omtrent til en Tredjedel. Jeg anfører blot disse Summer tilnærmelsesvis, thi jeg holder ikke af i Foredrag at møde med for mange

Tal. Jeg giver blot en løs Skitse af Forholdene. Men paa samme Tid, som man har kunnet gjøre dette store finansielle Kunsstykke i Nordamerika med Hensyn til Statsgjælden, har man ogsaa haft Evne til at drage Metallet til sig efter en stor Maalestok. Medens der efter Borgerkrigen i Amerika var en regelmæssig Export af Metal til Evropa, har Forholdet stillet sig saaledes i de 2 sidste Aar, at Bladet har vendt sig i den Grad, at Tilførselen til Amerika er stegen ganske overordentlig. Jeg skal blot gjøre opmærksom paa, at f. Ex. i 1871 — det var jo omtrent paa den Tid at vi begyndte at interessere os for Møntreformen — var Overskudsudførselen fra de forenede Stater til Evropa ud over Indførselen 15 Mill. £ i Guld. Da aftager Exporten. Endnu i 1875 var den 14 Mill. £, men den falder stadig, eftersom den økonomiske Forandring gaar for sig i Amerika, indtil den i 1879 ikkun udgjør 800,000 £. Fra 15 Mill. £ gaar Guldexporten i Løbet af 8 Aar ned til 800,000 £. Men saa vender Bladet sig paa Grund af den store Høst i Amerika, som har forbavset Verden og fremkaldt saa megen Uro hos Landmændene i Evropa. Amerika tager fra Evropa, naturligvis mod Vederlag i Varer, 15 Mill. £ i 1879/80, og det følgende Aar 18 Mill. £ i Guld. Altsaa har Amerika i to Aar taget 33 Mill. £ fra Evropa i Guld, foruden hvad det selv har produceret deraf og dermed forøget sin Circulationsmasse. Det er en Faktor, som har vejlet mere i Vægtskaalen end nogen anden.

Naar De nu spørger mig, mine Herrer, hvad er det synlige Resultat af disse Forandringer — thi det er meget godt at tale om, at der er Velstand, Prosperitet og Fremgang — men hvorledes stiller Forholdet sig i Øjeblikket, vil jeg dertil svare, at Forandringen i Metallernes ind-

byrdes Værdi afspejler sig fremfor alt, saa vidt jeg kan overse disse Forhold, i Frankrig og i Amerika. Medens der for Øjeblikket er i Frankrigs Bank en Beholdning af Guld paa 24 Mill. £, udgjør dens Sølvbeholdning 48 Mill. £, saa at der er dobbelt saa meget Sølv i den franske Bank som Guld, hvorimod Forholdet for 3 til 4 Aar siden var det modsatte. Da udgjorde Guldet den langt overvejende Del af Beholdningen og Sølvet den langt mindre Del. Hvorledes har nu den store Guldexport til Amerika virket? Dér stiller Forholdet sig saaledes, at skjønt Amerika har afbetalt saa overordentlig meget paa sin Gjæld, var der dog for nogle faa Maaneder siden i Statskassen — Bankernes Beholdning ikke medregnet — en Beholdning paa c. 170 Mill. Dollars i Guld, liggende kontant i Barrer og Mønt og paa samme Tid ejede Statskassen 94 Mill. Doll. i Sølv. Man vilde naturligvis ikke ligge med denne Sølvbeholdning i Amerika, naar det ikke stadig var blevet ved at ophobe Sølvdollars, hvoraf der, som jeg før nævnte, maanedlig udmøntes fra 2 til 4 Mill. Doll., som opsamles i Statskassen. Thi det er engang et Særkjende, man kan vist sige i hele Verden, i alt Fald hos de Nationer, som sætte saa megen Pris paa en solid Metalcirkulation, at naar de have frit Valg imellem Guld og Sølv, foretrække de Guldet; de trække Guldet til sig, men skyde Sølvet fra sig. Det er Tilfældet i Nordamerika og det er Tilfældet i Frankrig.

For saa vidt jeg formaar at give Dem et klart Billede af Møntspørgsmaalets Stilling, skal jeg, efter at vi have hørt hvad der har indvirket paa Fluktuationerne i Metallerne indbyrdes Forhold, med et Par Ord gjøre Rede for, hvorledes den nuværende Situation er i de forskjellige Lande. England, Portugal og de skandinaviske Lande ere

de eneste Lande i Evropa, som ere fuldt færdige med Gjennemførelsen af Guldmøntsystemet. England har haft dette System i 66 Aar og har befundet sig vel derved. Portugal har vel haft det i 25 Aar. De skandinaviske Lande have været saa heldige at indføre det for 7—8 Aar siden, uden at det har kostet Landene store Ofre. Det er de eneste Lande i Evropa, som man kan sige ere helt og holdent Guldmøntstater. Tyskland vilde gjerne henregnes dertil, men uheldigvis for det selv, er det kun halvt færdigt. Som jeg tillod mig at bemærke forhen, ligger der endnu en disponibel Beholdning af Sølv i Tyskland, som venter paa en gunstig Lejlighed til at blive anbragt, til et Beløb af 400 Mill. Mark. Den bestaar navnlig af gamle tyske Thalere, og der eksisterer endnu i Tyskland den Bestemmelse, at Thalere af Sølv ere fuldstændig lovligt Betalingsmiddel ved Siden af Guld. Naar jeg kommer til den tyske Rigsbank og siger: her er en Fordring paa $\frac{1}{2}$ Mill. Mark, maa jeg faa den betalt, er Banken ligesaa lovlig berettiget til at betale, i gamle forslidte preussiske Thalere, som at betale med Guld, den har Valget. Altsaa er ret beset Tysklands Stilling den samme som de Staters, der ere Medlemmer af det latinske Møntforbund; thi i Frankrig, Italien, Schweiz og Belgien og jeg kan tilføje Holland og Spanien er Forholdet det, at Sølv og Guld ere begge Dele lovlige Betalingsmidler. Men ogsaa i den Henseende er Forholdet ens i Tyskland og i disse Stater, at de ikke længere tillade Udmøntningen af Sølv; de ville kun modtage Guld til Udmøntning. Som jeg før tillod mig at ytre, er Forholdet i Amerika et noget andet, idet dér er fuldstændig fri Udmøntning af Guld, men kun en begrænset Udmøntning af Sølv. Medens man i Tyskland og det latinske Forbund slet ikke tillader Udmøntning af Sølv,

tillader man dog en delvis Udmøntning deraf i de forenede Stater. Saa bliver der af de civiliserede Lande ikkun Østrig og Rusland tilbage, men dem er der ikke Spørgsmaal om, naar der er Tale om Møntanliggender, men kun naar det gjælder Papirspenge. Som bekjendt er Betalingsmidlet i Østrig og Rusland kun Papir. Selv om der ligger Beholdninger i Metal i Bankerne, er det ikke noget, som enhver kan faa fat i, naar han har en legal Fordring. I Østrig og Rusland er der endnu Tvangskurs paa Sedler. Men et stort Land, som spiller en væsentlig Rolle i Møntspørgsmaalet, er endnu tilbage, det er Ostindien. Dette udstrakte Land vedbliver fremdeles at mønte Sølv, da det ikke har andet end Sølv møntfod, og hvis ikke en Del af det overflødige Sølv, hvorfor Evropa ingen Anvendelse har, havde fundet Anvendelse i Ostindien, er der ingen Tvivl om, at Sølvet vilde være faldet ganske anderledes i Pris, end det er Tilfældet nu. Saaledes er Situationen, og det er de Aarsager, som have forrykket det gamle bekjendte, af saa mange Lande i Evropa lovlige anerkjendte Værdiforhold imellem Sølvet og Guldet; det er de Aarsager, som have bragt Prisen fra $15\frac{1}{2}$ til 1 ned til 18 til 1; med andre Ord Sølvet er falden 15 pCt. i Pris imod tidligere, og der har endogsaa været en Periode, hvor Forskjellen var betydeligere, men jeg nævner Tallet 15 pCt., da det omtrent svarer til den reducerede Værdi, hvori Sølvet har holdt sig i de 3 sidste Aar.

Det er naturligt, at et saa betydeligt Fald i Prisen paa et Metal, der har spillet en saa stor Rolle i Verden, ikke kunde gaa for sig uden at fremkalde Forstyrrelser hist og her. Det er utvivlsomt, at den store Handel, som finder Sted mellem enkelte Lande i Evropa, særlig

England, og Ostindien og andre asiatiske Lande, som kun kjende Sølv møntfoden, har lidt ikke uvæsentlig derunder. Hvilke Tab der kunne opstaa ved, at et Metal, der benyttes som Cirkulationsmiddel, taber saa meget i Pris, se vi deraf, at det Tab, som den ostindiske Statskasse lider ved sine Likvidationer, sine Mellemregninger med den engelske Regering, aarligt varierer fra 2 til $2\frac{1}{4}$ Mill. £. Ostindien har optaget betydelige Laan i Evropa, som skulle forrentes og afbetales med Guld; der er en Mængde Embedsmænd, som have været i ostindisk Tjeneste, som nu leve i Evropa og fortære deres Pension dér, som skulle betales med Guld, kort sagt, der er mange Mellemregninger, som gjøre, at der paa de 16 eller 18 Mill. £, som Ostindien aarlig har at sende til den engelske Statskasse, tabes 2 à $2\frac{1}{4}$ Mill. £. Men hertil kommer, hvad man ikke kan overse eller anføre i Tal og det er, hvad der tabes paa de umaadelige engelske og tildels hollandske Kapitaler, som ere anvendte i Ostindien til Jernbaner, industrielle Formaal, Kanaler, kort sagt til Foretagender af den forskjelligste Beskaffenhed. Fordi Sølv er faldet i Pris, derfor stiger ikke Indtægten af disse Institutioner i Ostindien. Udbyttet bliver det samme, men naar Remisserne sendes til dem, hvem Kapitalerne tilhøre i Evropa, maa de ligeledes bære et Kurstab af c. 15 pCt. At dette har haft stor Indflydelse paa Forholdene og frembragt megen Klage og Uro, er naturligt. England er dog sindigt og sejt og har set roligere paa Tingene og fundet sig i Situationen; men i Frankrig, hvor man i saa lang Tid var vant til at se Banken ligge inde med meget Guld, men i de senere Aar har set Guldet forsvinde og Sølv tage til, er man urolig og forestiller sig, at det kunde ende med, at alt Guldet forsvandt. I Amerika,

hvor man stræber efter at ordne saavel Statsgjælden som Papirspengene saaledes, at Landet fra at være oversvømmet med ufunderet Papir bliver et med tilstrækkeligt Guld forsynet Land, og hvor man ser de Vanskeligheder, der haves med at anbringe det Sølv, man producerer, har ogsaa Forholdene fremkaldt en hel Del Uro, og dette kan man nærmest betegne som Anledningen til at Amerika allerede i 1878 sammenkaldte en international Konference i Paris for at drøfte Situationen og om mulig opnaa Sølvets almindelige Anvendelse sideordnet med Guldet, altsaa Bimetallismens Gjennemførelse.

De Herrer, som have fulgt disse Forhold, ville erindre, at Møntkonferencen i Paris i 1878 opløstes i Intet. Den opløste sig med et Resultat, der ikke var fyldigere end det, som ofte karakteriserer nationalekonomiske Møder, nemlig med ganske almindelige Udtalelser. Man blev enig om, at det var nødvendigt for Verdensudviklingen, at Sølvet ligesaavel som Guldet bevaredes som Betalingsmiddel, men under hvilken Form og hvor det skulde ske, derom enedes man ikke. Saa kom de Forhold, hvis Forløb i de sidste Aar jeg her har skildret. Amerika og Frankrig mødes og indbyde saa at sige hele Verden til Paris. Jeg har en Fornemmelse af, at de ledende Mænd paa amerikansk og fransk Side, som foranledigede Konferencen, have været temmelig sangvinske. De have troet, at Evropa var bleven saa nedtrykt i Sindet paa Grund af Forandringerne i Metallernes indbyrdes Forhold, at naar de nu kaldte det sammen, vilde det være mere medgjørligt og meget hurtigt enes om et bestemt Program. Det er deri man højlig har taget fejl. Den Grund, som man almindeligvis hører udtale fra fransk Side for at komme til en Forstaaelse

mellem de forskjellige Lande angaaende dette Spørgsmaal, er den: Naar vi ikke kunne anvende baade Guld og Sølv jevnslidet som Betalingsmiddel, er der stor Fare for, at der opstaar økonomiske Kriser. Det kan ikke undgaaes, at Diskontoen maa stige; som Følge deraf trykkes Varepriserne; dette skader Industrien og saa opstaar der store Kalamiteter. I Amerika kommer man omtrent til det samme Resultat ved en anden Betragtning. Amerikas Betragtning tør jeg sige at jeg har faaet et klart Blik for, da der foreligger Udtalelser fra ledende Mænd om hvad Meningen var med Konferencen. De sige: Amerika er kommet til det Standpunkt, at det er bleven et stærkt exporterende Land af Kjød, Fødemidler og saadanne Gjenstande, som Evropa ikke kan undvære. Samtidig ere vi i den Situation, at vi behøve Metal for at ordne vort Møntsystem og bringe det paa Fode. Derfor er det i vor Interesse, at Evropa ligesom vi selv benytter saavel Sølv som Guld som Betalingsmiddel; thi vil Evropa alene have Guld som Betalingsmiddel, og vi hvert Aar komme og banke paa Døren hos Evropa for at kræve saa store Beløb, saa mange Millioner for vort Fedt, Flæsk, Korn, Majs osv., saa stopper det engang for Evropa. Det fremkalder Kriser i Evropa, og naar Krisen kommer, falde Varerne i Pris og vi ere de tabende; thi vi have altid nok at sælge. Som en Amerikaner engang sagde til mig paa Tysk: «Wir wollen Europa zahlungsfähig machen.» Naar Evropa ikke havde baade det ene og det andet Metal, var det ikke istand til at opfylde alle sine Forpligtelser. Jeg vil nødig komme med en Insinuation, men tror dog, at hos enhver Amerikaner, der ræsonnerer saaledes, hvor smukke og filantropiske end disse Anskuelse er, er der en vis Følelse, som er til-

givelig. Der dukker en vis Interesse frem hos dem for deres Bjergværker. Dette ville de dog ikke anerkjende. Naar man siger: Det er Bjergværksinteresser, som gjøre sig gjældende hos Eder; I ville gjerne bevare Værdien af Sølv, som ogsaa er en Vare og en Exportartikel, faar man at høre, at sammenlignet med andre Produktioner spiller Sølv en underordnet Rolle. De hen-vise til deres Hvedehøst, Bomuldshøst, Tobakshøst osv. og sige: Se hvilke Værdier disse repræsenterer, det er noget ganske andet end hele Sølvproduktionen. Ja som et Bevis for, at Amerika ikke har nogen Interesse i den og at det ikke kan komme i Betragtning overfor Møntspørgsmaalet, at Amerika ejer Bjergværker, blev det end-ogsaa sagt paa Kongressen: Hvor kan De tro, at den amerikanske Regering, naar den sender os til Konferencen her, skulde have saadanne Interesser, som De paastaar? Den amerikanske Regering ejer ikke et eneste Bjergværk. Fordi en Regering ikke selv er Producent, derfor er det dog tilgiveligt, ja en Pligt for den at tage Hensyn til alle Interesser i Landet.

Det er disse Forhold, disse Synsmaader som foran-ledigede Konferencen. Der var forudgaaet en Aftale imellem Amerika og Frankrig, idet man var blevet enig om et Udkast til en Konvention, og denne gik naturligvis ud paa Bimetallismens Aerkjendelse. Ethvert Land, som tiltraadte den, var forpligtet til at mønte Sølv og Guld i et bestemt indbyrdes Forhold, Forholdet 1 til 15½, hertil skulde Metallerne modtages ubegrænset i de forskjellige Lande osv. Man kjender denne Konvention, den har været aftrykt i flere Blade. Men da Indbydelsen kom til Tyskland og England, følte man sig der utilfreds med, at der laa et Udkast til en Konvention

færdig, til hvilken Indbydelsen skulde støtte sig. Saa forsvandt den, og da vi mødte paa Konferencen, fandtes den ikke og er aldrig bleven fremlagt. Endelig møder de forskjellige Staters Delegerede efter Indbydelse den 29de April, dog Englands undtagne. Da vi samledes meddeltes intetsomhelst Program. Mange havde troet, at der forelaa Forarbejder, hvortil man kunde støtte sig, Undersøgelser af en eller anden Beskaffenhed eller bestemte Punkter til Drøftelse, men der forelaa Intet. Man spurgte sig: Hvad er Opgaven? Man svarede: Behag at vælge en Kommission; hver Stat vælger et Medlem af Kommissionen, og da der var repræsenteret 15 Stater — England var der ikke endnu — kom Kommissionen til at bestaa af 15 Medlemmer, og den skulde fremkomme med en Plan for Forhandlingerne. Det var, mine Herrer, som om man vilde indbyde et Middagsselskab og anmode dette om at lave Spiseseddelen. Paa den Maade var det Hele arrangeret. Kommissionen traadte da sammen. Man begyndte paa at arbejde i 2 Retninger, nemlig paa at udarbejde Questionairer, og dernæst arbejdedes der underhaanden ad diplomatisk Vej paa at formaa England til at give Møde. Der blev fremlagt i Kommissionen en Questionaire baade fra amerikansk og fra fransk Side. Den franske indeholdt en hel lang Række Spørgsmaal om tildels meget bekjendte Sager, dels af en aldeles abstrakt Natur. Det var Examensspørgsmaal, jeg kan næsten sige for Folk, der stod paa et temmelig umodent Standpunkt. Amerikanerne vare heldigere med deres Spørgsmaal. Man holdt sig mere til det positive og historiske. Endelig rykkede Holland frem med sine Spørgsmaal, der gik ud paa at undersøge Virkningerne af Sølvets Prisforringelse og de Midler, hvorved man kunde ordne

Forholdene; men uheldigvis vare Spørgsmaalene affattede med det Formaal for Øje, at lande i Bimetallismen, den ene saliggjørende Havn. Hollændernes Questionnaire antoges, de andre toges tilbage. Naar dette var Forarbejderne, man havde at støtte sig til, ville de Herrer let kunne indse, at de Forhandlinger, som fandt Sted paa Møntkonferencen, ikke kunde blive meget frugtbare.

Man begyndte med en Generaldebat, hvor man kom ind paa hele Møntspørgsmaalet i de forskjelligste Afskygninger og Pengenes Theori. Man beskæftigede sig endogsaa overordentlig meget med det Spørgsmaal, som dog maa siges at være uddebatteret for længe siden, hvorvidt de ædle Metaller ere Varer som enhver anden, og om de ere underkastede de samme Love med Hensyn til Prisbevægelser og indbyrdes Forhold som andre Varer. Dermed gik Tiden, dermed gik det ene Møde efter det andet; men man havde dog opnaaet, at efter Forløbet af et Par Møder vare Englænderne mødte, og saa troede man fra Indbyrdes Side, at der var opnaaet meget. Thi, sagde man, England er kommet i stor Forlegenhed med sine ostindiske Besiddelser. Den ostindiske Statskasse taber hvert Aar saare meget, og den engelske Handel paa Asien lider forfærdeligt under det Tryk, som de lavere Priser paa Sølv har fremkaldt. England møder vist med Indrømmelser. Man skuffedes højlig. Men der var en anden Grund, hvorfor man maatte sætte særlig Pris paa, at England var mødt; thi det maa alle erkjende, at skal der ske nogen stor Reform i Verden med Hensyn til et saadant Spørgsmaal som Guldets eller Sølvets udelukkende Anvendelse eller begge Deles Anvendelse i Forening, kan man ikke se bort fra Englands Stilling til Sagen. England er i Virkeligheden ved sin Handels-

virksomhed, ved sin Pengemagt og ved den Maade, hvorpaa det har forstaaet at sætte sine Garn ud overalt, til syvende og sidst det Land, hvor hele Verdensomsætningen reguleres: a clearinghouse of the world. Det indsaa man og maatte derfor tage et væsentlig Hensyn til Englands Anskuelse. Jeg skal dog ikke videre forfølge den Gang, Forhandlingerne tog. Vilde jeg fordybe mig deri, er jeg bange for, at jeg vilde lægge altfor megen Beslag paa de Herrers Tid, men jeg skal blot fremholde for Dem de enkelte positive Forslag, som fremkom.

Forslagene vare alle af en ejendommelig, tildels naiv Beskaffenhed. De vare som Draaber i Havet. De Tilbud, der fremkom, vare alle saadanne, om hvilke man kunde sige, at de vare beregnede paa at gjøre Indrømmelser, naar Andre vilde være saa gode at rage Kastanierne ud af Ilden for Tilbyderen. For at De selv kan bedømme dem, skal jeg nævne dem alle samt de dertil knyttede Betingelser. Først mødte Tyskland. Det tog Sagen praktisk. Dets Delegerede mødte allerede i det andet Konferencemøde noget utaalmodige over den allerede medgaaede Tid med følgende Forslag: Vi have 20 Millioner Mark i smaa 5 Markstykker af Guld, sagde dets Delegerede; dem ere vi villige til at inddrage; vi have dernæst 40 Millioner Mark i Sedler paa 5 Mark, den ville vi ogsaa inddrage. Endvidere forpligte vi os til ikke at sælge vort Sølv i de første Aaringer og senere kun ganske langsomt, alt under Betingelse af, at andre Lande ville forpligte sig til at udmønte Sølv og Guld i det gamle Forhold aldeles ubegrænset. Det vil altsaa sige paa Dansk eller om de ville paa Svensk — nej Svensk kan jeg ikke udtrykke mig paa —: Naar I ville være saa venlige at betale os 15 pCt. mere for vort Sølv den

vi kunne faa idag, skulle vi gjerne vente et Par Aar med at sælge det til Eder. Det vilde være en overordentlig god Forretning, som Tyskland kunde have staaet sig ved. Mærkværdig nok fandt man fra Frankrig og Amerikas Side i Begyndelsen, at det var et Tilbud, man kunde underhandle om. Det var en Finger der var rakt frem og derfor drog man den Slutning: Tyskerne blive vi nok færdige med. Saa kom Ostindien; — England erklærede i det andet Møde, at det havde intet Tilbud at gjøre; det vilde være velvillig Tilhører og tage alt under Overvejelse — og hvad lovede det? At naar Frankrig og Amerika vilde forpligte sig til at mønte Sølv og Guld i det gamle Forhold frit, vilde det blive ved i det Mindste i 10 Aar at mønte Sølv. Det var akkurat det Samme, som om Danmark, Norge og Sverig, som have Guldfod, vilde sige, at naar de andre vilde forpligte sig til at mønte Sølv, vilde vi forpligte os til at vedblive at mønte Guld. Vilde Ostindien ikke mønte alt det Sølv, som bliver det tilbudt, vilde det svække Midlerne for hele sin Omsætning. Men omsider møder England med Tilbud. Det har jo at tage Hensyn til dets store ostindiske Interesser: den engelske Bank lover at ville benytte den Tilladelse, som allerede blev given 1844, til at købe Sølv efter Tid og Lejlighed indtil $\frac{1}{4}$ Del af dens Metalbeholdning, som ellers skal bestaa i Guld, dog ikkun under Forudsætning af, at de andre Stater slutte en Overenskomst, ifølge hvilken de til enhver Tid forpligtede sig til bytte Sølv mod Guld. Den engelske Bank fordrer, hvis Tilbudet skal forstaaes ordret, meget mere, end man hidtil har kunnet opnaa. Naar man kommer til de bimetallistiske Lande, til Frankrig, Italien og Belgien og siger: Jeg ønsker denne Fordring eller disse Sedler paa

1000 Frcs vexlet, er det Debitor, som har Valget at betale med Guld eller Sølv. Men England fordrede Forholdet vendt om; de skulle forpligte sig til at give Guld for Sølv, naar det blev forlangt. Det er en Forpligtelse som intet Land kan eller vil indlade sig paa. Hollænderne sige meget fair, meget aabenhjertigt, at naar de andre Stater ville optage den fri Udmøntning af Sølv som tidligere, ville de gaa samme Vej. De ere afgjorte Bimetallister, baade fordi Holland selv har meget Sølv, og fordi dets indiske Besiddelser ere oversvømmede deraf. Italien stillede det samme Tilbud, hvad der iøvrigt var naturligt paa Grund af dets Stilling i den latinske Møntunion. Men mærkværdig nok ved Slutningen af Konferencen, da det havde opnaaet at sikre sig det saa længe attraaede Laan i England, modificerer det noget sin Anskuelse, saa er det nok villigt til at gaa med til Udmøntning af Sølv, men ikkun i et begrænset Forhold, naar andre Lande ville gjøre ligesaa.

Jeg har nu nævnt Tilbudene for Dem, mine Herrer. Lad være at de vare intetsigende, ubetydelige, noget var der ved enkelte af dem, særlig Tyskernes. Men intet af dem kom under Forhandling paa Konferencen. Man fortabte sig i den Grad i den almindelige Diskussion, at man efterhaanden tabte Blikket for alle Tilbud, selv saadanne som ved at modificeres eller udvides kunde faa praktisk Betydning. De ville indse, at en Sag, hvori der tages saa upraktisk paa Tingene, maa sygne hen og blive resultatløs.

Det eneste Resultat, man naaede, som dog har nogen Betydning, er at man har faaet en klarere og bestemt Forestilling om hvorledes de forskjellige Stater stille sig til Spørgsmaalet; thi det kan ikke nægtes, at

tidligere havde man nogen Grund til at tro, at Tyskland indtog en vaklende Stilling. Man troede, at Fyrst Bismarck, som tidligere, efter at have faaet de mange Milliarder fra Frankrig, var ivrig for Guldet, havde modificeret sine Anskuelser og antog det at være i Industriens Interesse at gjenoptage Udmøntningen af Sølv. Men efter de Oplysninger, der fremkom, er der ikke Tale derom. Hvad der i saa Henseende vistnok har udøvet Indflydelse, er, at da de forskjellige tyske Handelskamre mødtes i November forrige Aar i Berlin, stemte 85 Kamres Repræsentanter for en hurtig og energisk Udførelse af Guld-møntsystemet, medens kun 5 af 90 stemte for det bimetallistiske System. Der er ingen Tvivl om, at denne Forsamling fra samtlige tyske Handelskamre har haft ikke saa ganske ringe Indflydelse paa Regeringens Holdning og Beslutning i denne Sag. Man lærte endvidere Englands Stilling at kjende. Det vilde for sit Vedkommende ikke vide af nogen Indrømmelse; thi Tilbudet fra den engelske Bank i den stillede Form er betydningsløst. Man saa Belgiens og Schweiz's Stilling, som er af den Beskaffenhed, at naar det Øjeblik kommer, hvor de kunne slippe ud af den latinske bimetallistiske Møntunion, ere de rede dertil. De have tydeligt og klart givet tilkjende, at de ikke ville vide noget af en Fornyelse af den fri Sølvudmøntning. Italiens svævende Holdning har jeg allerede fremhævet; dog vil det ikke give Sølvudmøntningen fri, med mindre i alt Fald enten Tyskland eller Frankrig gaar med dertil. Saaledes er ogsaa i det væsentlige Hollands Stilling. Selv Amerika fordrer en stor almindelig bimetallistisk Union for at tillade en ubegrænset Sølvudmøntning; et Forbund alene med Frankrig finder det utilstrækkeligt.

Det er omtrent de Resultater, der ere komne ud af Konferencen; det er ikke meget, men det har altid en vis Interesse at faa at vide, hvorledes de forskjellige indflydelsesrige Lande stille sig til et Spørgsmaal, som for Tiden beskjæftiger Verden i saa høj Grad. Det var tydeligt og klart, at alvorlige Ofre var der slet ikke Tale om at man fra nogen Side vilde bringe. Man saa gjerne Ens Nabo bringe Ofre, og man fik det bestemte Indtryk, at selv hos den ivrigste Bimetallist laa der paa Bunden af alt et Haab og et Ønske om gjennem hans System at bevare for sit Land saa meget Guld som muligt.

Naar to mægtige Lande indbød til en Konference og lode sig repræsentere af deres bedste Kræfter, vilde det have været naturligt, om Indbyderne havde bragt Sagen frem paa en noget anden Maade. Man vilde formentlig være kommet til et heldigere og mere tilfredsstillende Resultat, naar man var gaaet lige løs paa Sagen og havde sagt: Mine Herrer, ville de undersøge det Spørgsmaal om den nærværende Tilstand er tilfredsstillende, og naar de erkjende, at den ikke er det ganske, hvilke Midler tro de da at kunne foreslaa for at afhjælpe Vanskelighederne? Naar Sagen var stillet saaledes ganske simpelt og jevnt og taget mere forretningsmæssigt i Stedet for at give den et alt for stort Sving, tror jeg, at man kunde være kommet til et Resultat, som de, der føle sig trykkede, kunde berolige sig ved. Men naar man nu spørger mig, om jeg finder Situationen saa aldeles tryk, saa aldeles beroligende, vil jeg uforbeholdent svare: I dette Øjeblik ser jeg ingen Fare for de økonomiske Forholds rolige Udvikling. Men jeg har fra Besøget i Paris medbragt et bestemt Indtryk af, at der ikke hører meget til, for at der ved fornyet større og vedholdende

Begjær efter Guld kan indtræde Vanskeligheder, som kunne berede Verden mange Ubehageligheder. Jeg vil tilstaa, at hvad der har bibragt mig denne Anskuelse, er ikke de mange Taler, jeg hørte; thi den eneste nye Betragtning, jeg hørte under Debatten, kom fra en Belgier, som henkastede den Ytring til Amerikanerne: Nedbryd de protektionistiske Toldskranker, I have opført imod Evropa, saa kunne vi let afgjøre vort Mellemværende med Eder. Men hvad der bibragte mig den Overbevisning, var et Besøg i den franske Banks Kjældere, hvor Sølvet og Gullet talte for sig selv. Naar man véd, hvilken enorm Kapital der er nedlagt i den franske Bank, og saa møder for selv at se dens Guldbeholdning, og man som Bankmand kjender, hvilken Vægt et saadant Institut maa lægge paa at have den største Del af sit Guld i Barrer og fuldvægtige Guldmønter, og saa ser, at den kun ejer ganske faa Guldbarrer, finder man, at det er noget tyndt. Naturligvis havde den sine 24 Millioner £ i Guld, men hvoraf bestod det? Væsentligst af mer eller mindre forslidte Mønter, som successive vare indtagne fra Cirkulationen. Jeg anser overhovedet slet ikke Frankrigs Cirkulation af Guldmønt for saa stor og betydelig, som man almindelig har antaget. Jeg tror, at der er gaaet meget mere Guld bort fra Frankrig, end man har forudsat. Og naar man ser, at hvad der ligger i Banken baade til at tilfredsstille det indre Behov og Omsætningen med Udlandet, hovedsagelig bestaar af forslidte Mønter, er der Grund til at blive noget betænkelig. Efter at jeg havde set dette og havde opstillet nogle Beregninger, blev jeg yderligere betænkelig, navnlig ved at mindes, hvilken Magt og Evne Amerika har til at drage

Guld til sig fra Evropa, og hvor ringe dettes Beholdninger i Grunden ere.

Hvilke ere nu de Beholdninger, som Evropa kan benytte til sine store Likvidationer, eller til at betale sin Gjæld til Amerika, hvis Høstforholdene i Evropa vedblive at være de samme som i de sidste Par Aar? Det er Frankrigs Bank, Englands Bank og den tyske Rigsbank. Ganske vist ligger der ogsaa Guld i den østerrigske Bank, den russiske Bank og de skandinaviske Banker; men hvad de første angaar, kan man ikke faa fat i Guldet — i Lande med Tvangskurs kan man ikke disponere over Beholdningerne — og de andre evropæiske Lande spille med Hensyn til den disponible Guldsmængde en saa underordnet Rolle, at det ikke kan nytte at tage deres Beholdninger med i Beregning. Lad os holde os til de 3 førstnævnte Banker, som ere de egentlige Reservoirer for Evropa, naar der er Spørgsmaal om at afgjøre Mellemværender i større Maalestok mellem de forskjellige Stater. Der ligger i Frankrigs Bank 24 Millioner £ i Guld, i Englands Bank 26 Millioner £ i Guld og i Tysklands Bank ialt 30 Millioner £ dels Sølv, dels Guld. Det er en Hemmelighed, som ingen Uvedkommende faar at vide, hvormeget deraf er Guld og hvormeget Sølv. Netop den Omstændighed, at man ikke vil ud med Sproget, giver mig Ret til at forudsætte, at den tyske Rigsbanks Guldbeholdning ikke er saa overdreven stor, og jeg tror, at naar den sættes til 15 Millioner £, er det snarere for højt end for lavt. Lægges de 3 Summer sammen, udkommer ialt 65 Millioner £; dette er alt hvad der ligger rede og parat til at møde Begjæret fra Indlandet, fra andre Lande i Evropa samt fra Amerika. Ganske vist er der en regelmæssig Tilgang af Metal ved den aarlige Guld-

produktion, men den er ikke saa særdeles stor, naar der ses hen til de forskjellige Formaal, den skal fyldestgjøre, saaledes i Industriens Tjeneste, Erstatningen for Slid paa Mønter, Tilfredsstillelsen af den forøgede Folkemængdes Krav osv. I den sidste Tid er der kommen en ny Faktor til; Italien behøver 16 Millioner £ i Guld. Jeg tror, at den aarlige Produktion vil være tilstrækkelig hertil i de første Aar, men indtræder der samtidigt Begjær fra anden Side, ville de faa at se, at den Sum, som ligger i Bankerne som en Reserve, ikke vil være tilstrækkelig, da Bankerne ikke kunne sige: Her er 65 Millioner, exporter dem til Amerika! De maa først tjene til Fyldestgjørelse af Forpligtelserne i Hjemmet, til Foundation af Sedlerne; men den overskydende Del, som da haves disponibel, finder jeg temmelig ringe. De kunde spørge mig: Men hvorfor da ikke gaa ind paa et bimetallistisk System, naar Du ser saadanne Farer for Fremtiden og nærer Betæneligheder ved Situationen? Gjennem Bimetallismen haves der jo Midler til med Lethed at faa en Del af det overflødige Sølv anvendt og dermed Penge-massen forøget. Saaledes vil De formodentlig spørge. Jeg skal ikke her udtale mig videre vidtløftigt om, hvorfor jeg ikke kan gaa ind paa Bimetallismen — det vilde føre for vidt — men skal blot anføre en enkelt Grund, hvorfor jeg under ingen Omstændigheder kan være Bimetallist. Det er, fordi det er min fulde Overbevisning, at ethvert Land, som adopterer Bimetallismen, i Praxis maa ende som Sølv-Monometallist netop af den Grund, som jeg før nævnte, at det i Frankrig og Amerika viser sig, at hvad Alle foretrække at gemme som Spareskilling og hvad de ønske at have paa Lommen, er Guldet, og hvad de skyde fra sig ved alle Lejligheder, er Sølvet. Hvor skal saa

Sølv et hen i de forskjellige Lande uden til de Steder, hvor man ikke er berettiget til at skyde det fra sig, nemlig Seddelbankerne? Naar efterhaanden Seddelbankerne ere spækkede og fyldte med Sølv og ikke have Guld, hvad andet skulle de saa indfri Sedlerne med end med Sølv, og hvad andet skulle Bankerne, naar de ønske Midler til at likvidere med Udlandet, betale med, end med Sølv? Derfor er der den Fare ved Bimetallismen, at den lander i Sølv alene, ikke i Sølv og Guld og mindst af alt i Guld.

Det, der efter min Anskuelse kan og bør gøres for at raade Bod paa de Vanskeligheder, som kunne opstaa, har jeg tilladt mig at udvikle i en Skrivelse til den franske Finansminister af 27de Juni d. A., som findes optagen i Møntkonferencens officielle Beretning. Denne Skrivelse vil blive trykt i et af de første Hefter af nationaløkonomisk Tidsskrift, men jeg skal dog til Slutning i Korthed meddele den ærede Forsamling min Plan, hvorledes jeg tror, at den Fare, som fra mange Sider med større eller mindre Ret befrygtes i Evropa paa Grund af en utilfredsstillende Møntcirkulation, kan afvendes. Min Hovedbetragtning er den, at man skal søge at økonomisere med Guldet og give Sølv et noget større Anvendelse. Der drives i de forskjellige Lande en for stor Luxus med Guldet. Da jeg nødig smykker mig med fremmede Fjer, maa jeg sige de Herrer, at ligesom jeg i Frankrigs Bank fik Øjnene op for Situationens Betydning, saaledes skylder jeg at tilstaa, at Ledetraaden til min Plan om den Vej, man bør gaa, fandt jeg, men rigtignok i en meget ringe Maalestok, i Tyskernes Forslag. Som de Herrer ville erindre, tilbød Tyskerne at ville inddrage deres 5 Marks Guldstykker og endvidere deres Fünfmarkscheine for

derved at gjøre Plads for mere Sølv. Den russiske Delegerede mente, at Tyskland burde gaa videre og afskaffe ikke alene 5-Marks- men ogsaa 10 Marksstykkerne. Det var Grundlaget for mine Overvejelser og derigjennem kom jeg til et bestemt Resultat, men jeg gaar dog adskilligt videre i mine Fordringer end min ærede Kollega, ved saavel at fordre de smaa Sedler som Guld inddraget, og paa Grund af min Livsstilling havde jeg maaske lettere ved at finde en mere praktisk Form for Tankens Gjennemførelse.

Mit Forslag er det, at intet Land bør have mere end én Guldmønt, den der kaldes Hovedmønten. Det vil altsaa sige i England Sovereignen, i Frankrig 20-Francen, i Tyskland 20-Marken, i Amerika 5-Dollaren, i Norden 20-Kronen osv., men de smaa Guldmønter, saasom $\frac{1}{2}$ Sovereign, 10 Fres, 5 Fres, 10 M $\frac{1}{2}$, 5 M $\frac{1}{2}$, 2 Dollars, 1 Dollar samt 10 Kroner skulde inddrages. Men jeg vil tilstaa, at i min Plan har jeg slaaet en Streg over de skandinaviske Lande; jeg mener nemlig, at naar man vil træde frem og drøfte et Spørgsmaal, som berører Verdensforholdene, nytter det intet at tage saadanne uvæsentlige Faktorer med, som ikke veje i slige Forhold. Derfor slog jeg en Streg over de smaa Lande, følgelig ogsaa over Danmark, Norge og Sverig. Den Vej, de ville gaa, spiller ingen Rolle i dette Spørgsmaal; men det er naturligvis saa, at naar først de større Stater have antaget et vist System, vil det altid tjene de smaa Stater som Forbillede og de ville rette sig derefter. Efter min Plan skulde Tyskland inddrage 5 og 10 M $\frac{1}{2}$ Stykkerne, hvorved indvindes en Sum af 250 Mill. Fres. Naar Frankrig inddrager sine 5 og 10 Fres Stykker, vil det blive 600 Mill. Fres og England sine $\frac{1}{2}$ Sovereigns, vil det udgjøre 450 Mill. Fres, og inddrage de forenede Stater i

Nordamerika 1 og $2\frac{1}{2}$ Dollarsstykkerne i Guld, indvindes 250 Mill. Frcs. Naar alene disse 4 Lande paa den Maade vilde økonomisere med Guldet, vilde der indvindes en disponibel Guldmenge af over $1\frac{1}{2}$ Milliard Francs, det vil sige saa meget som 3 Aars Guldproduktion. For at give de Herrer en Forestilling om, hvad dette vilde betyde, skal jeg sige, at havde vi her for os $1\frac{1}{2}$ Milliard i Guld, var det nok til at tilfredsstille Tysklands, Italiens og Amerikas Trang til Guld. Saa vare alle Kasser fyldte og alle Tryk fjernede. Vi havde da kun tilbage i Evropa Østrig og Rusland, der kunde søge at drage Guld til sig, men jeg tror ikke, at mange af os ville opleve at se disse Lande saa vidt, at de have et vel ordnet Pengevæsen. Om de end ærlig stræbe derefter, ere de endnu for langt fra Maalet til at kunne naa det; dem lader jeg derfor ude af Betragtning. Nu vil man maaske sige: Hvorledes skulde det være muligt at inddrage de nævnte Mønter, de ere dog et af Hovedbetalingsmidlerne? Nej ingenlunde. Hvadenten vi gaa til Frankrig, England, Tyskland eller Nordamerika og modtage store Betalinger, faa vi ikke disse smaa Mønter. De smaa Guldmonter henhøre, som Forholdene have udviklet sig, i Virkeligheden til den daglige mindre Cirkulation. Naar man bytter et større Guldstykke, faar man et mindre tilbage, de mindre Guldstykker gaa jevnside med Skillemønten, Sølvmonterne, og supplerer den. Men det er ikke den Mønt, som anvendes i Bankernes eller andre Pengeinstitutters store Udbetalinger, eller som anvendes til internationale Betalinger. Blive de anvendte til store Betalinger, er det fordi en eller anden Bankmand tror at kunne være ubehagelig derved — maaske har jeg selv engang forsøgt det. Det vilde allerede hjælpe meget paa Tilstanden, naar man

inddrog den $1\frac{1}{2}$ Milliard Guld fra Cirkulationen, som den let kan undvære, og paa den anden Side vilde den overflødige Mængde Sølv derved finde Anvendelse, ved at indtage Pladsen for de $1\frac{1}{2}$ Milliard. Men jeg gaar langt videre end mine ærede Kolleger paa Konferencen. Det er ikke nok at inddrage de smaa Guldmønter; man maa ogsaa træffe Bestemmelse om, at de smaa ufunderede Sedler skulle ophøre at cirkulere. Thi det er ikke nok at faa Guldet disponibelt, jeg vil ogsaa skaffe rigelig Plads for Sølvet ved tillige at inddrage de smaa Sedler under 20 Frcs Værdi og det er ingenlunde Bagateller, hvorom der her er Tale. Jeg har vel ved at udvikle Planen taget Alt med, men jeg har for megen Erfaring til ikke at vide, at ikke Alt, der tages med, bliver fyldestgjort, selv om Alle kunne blive enige om Planen. Men jeg har gjort det, for at de Ledende, de der raade over Spørgsmaalet og indvirke paa dets Afgjørelse, kunne have et klart og tydeligt Billede af Virkningerne af mit Forslag. Naar Tyskland vil inddrage sine smaa Noter paa 5 Mark, udgjør det 50 Mill. Frcs. Østrig-Ungarn har i 1 og 5 Gylden-Noter i Omløb 430 Mill. Frcs. Vil Rusland inddrage sine 1, 2 og 3 Rubler, udgjør det ikke mindre end 1 Milliard Frcs. Denne Sum er aldeles kalkulatorisk. Jeg véd, at der i Rusland cirkulerer 1 Millard Rubler (4 Milliard Frcs) i ufunderede Sedler, og i Overensstemmelse med hvad der gjælder i andre Lande, antager jeg, at $\frac{1}{4}$ Del er i smaa Sedler. For Italiens Vedkommende er Summen aldeles paalidelig, den er 559 Millioner Francs i smaa Sedler. De forenede Stater i Nordamerika have i 1 og 2 Dollars Noter 230 Mill. Frcs. Lægges disse Summer sammen, faa vi det meget respektable Tal 2269 Millioner eller $2\frac{1}{4}$ Milliard Frcs. Men da jeg naturligvis

ikke forudsætter, at Rusland eller Østerig kunne overkomme at inddrage de smaa Sedler, har jeg kun paa-regnet, at naar Italien, Amerika og Tyskland vilde inddrage deres smaa Sedler og derhos alle smaa Guldmønter inddroges, vilde der være Anvendelse for 2 Milliarder i Sølv, altsaa rigelig det Beløb, som særlig trykker Frankrig, Holland, Tyskland og Amerika, og som overhovedet er disponibelt. Men jeg tilstaar, at idet jeg har fremsat mit Forslag, har jeg meget godt indset en Indvending, man vil komme med. Man vil f. Ex. fra Englands Side sige: Skulde vi inddrage de halve Sovereigns, maa vi gaa med saa meget mere Sølv i Lommen, og det generer. Nu vel, man maa ogsaa tage Hensyn til Folks Vaner og Fordringer. Jeg siger da: Saa udsted for de 18 Mill. £ Guld i $\frac{1}{2}$ Sovereigns omtrent det tilsvarende Beløb i Billetter eller smaa Sølvsedler, men vel at mærke ikke ufunderede Sedler, men mod at henlægge i den engelske Bank eller Statskasse det tilsvarende Beløb i Sølv. Min Tanke er i faa Ord den: Bevar i hvert Land den store Seddel som Repræsentant for Guldets; Guldets Opgave er at tjene til Indfrielse af de store Sedler og til Likvidationer af alle Fordringer med Udlandet; og benyt Sølv og paa Sølv funderede Sedler af smaa Valeurer til de smaa, daglige, indenlandske Omsætninger. Men jeg knytter rigtig nok 3 Betingelser til Udstedelsen af smaa Sedler, som imidlertid ikke ere værre, end at enhver, der vil gaa ind paa dem, lettelig kan gjøre det. Den første Betingelse er, at disse Sølvsedler skulle være funderede med nøjagtig det tilsvarende Beløb i Sølv; dernæst at deres Anvendelse skal være indskrænket til Betalinger af samme Størrelse, som gjælder for den Sølv mønt de repræsenterer, altsaa f. Ex. i England til Betalinger ikke over 2 £ — jeg

har derved nøjagtigt villet anvise dem deres Plads som Repræsentanter for Smaamønt, ikke Stormønt — og endelig har jeg ment for at forebygge Misbrug af Statsmagten til at udstede for mange Sedler, at Staten i de Lande, der udelukkende have Guldmøntfod, skulde være forpligtet til at indløse disse Sedler efter de samme Regler, som i hvert Land ere fastsatte med Hensyn til Indløseligheden af dets Sølvmonter. Det er paa den Maade, at jeg tror, at Sagen lader sig ordne, idet der gives Sølv et større Anvendelse ved at træde istedetfor de smaa Guldmønter og ved at tjene til Fundering af smaa Sedler til indenlandsk Brug, medens Guldet bør tjene til Indløsning af de store Sedler og til den virkelige internationale Omsetning.

Saaledes har jeg tænkt mig dette store Spørgsmaal, la question monétaire, ordnet uden at fordre af Nogen at bryde med sin Overbevisning eller sine Principer. Denne Plan kan benyttes af Tyskland, England, Frankrig, Amerika eller ethvert andet Land, uden at den ene Stat behøver at antage den anden Stats System. Nu vil man sige, at jeg fordrer Ofre; men naar Mænd af Indflydelse og Betydning, naar Mænd af Faget i de forskjellige Lande erkjende — og det gjøre de — at Situationen, som den foreligger, kan føre til Forstyrrelse i vor rolige Udvikling, maa da ikke saavel Nationer som Individder være forberedte paa at bringe Ofre, navnlig naar disse ikke ere større, end at Enhver kan overkomme at bringe dem. Thi jeg fordrer i alt Væsentligt, kun at man skal bryde med gamle Vaner, og endda søger jeg at skaffe de samme Bekvemmeligheder tilveje, man tidligere har haft, om end i en anden Form. Uden at være Sangviniker, har jeg dog, efter hvad der er fremkommen i den allersidste Tid, og

jeg tør sige, efter de Udtalelser, som fremkom til mig fra fremragende Delegerede paa Konferencen, med hvilke jeg udvexlede Anskuelse om Sagen, en Fornemmelse af, at sker der nogen væsentlig Forandring i Møntspørgsmaalet, vil det ske paa den Maade, jeg her har tilladt mig at udvikle. Medens Franskmændene fra først af fordrede blind Tilslutning til Bimetallismen, er det maaske ikke uden Betydning, at en af dets Delegerede i det sidste eller næstsidste Møde udtalte sig for, at Frankrig burde inddrage sine smaa Guldmønter, ligesom der i Tyskland begynder at vise sig Bestræbelser for Inddragelsen af de mindre Sedler.

Jeg beder Dem til Slutning, mine Herrer, at undskylde, naar jeg har opholdt Dem længere, end det egentlig har været min Hensigt, og været udførligere end De kunde ønsket. Men naar jeg skulde efterkomme en Opfordring om at udtale mig om det vigtige Møntspørgsmaal, som fremkom paa Konferencen i Paris, og om dens mulige Følger og Virkninger, har jeg troet at skylde Dem det Hensyn at give dem, saavidt det stod til mig, et lige saa klart Billede af og Indblik i disse Forhold, som jeg selv efter bedste Evne har søgt at tilegne mig.

II.

Til

Hr. J. Magnin, Finansminister.

Præsident i Møntkonferencen.

Kjøbenhavn, d. 27. Juni 1881.

Forskjellige private Anliggender forhindre mig i som Delegeret for Danmark at kunne have den Ære at deltage i Møntkonferencens fortsatte Virksomhed. Jeg tillader mig derfor ved denne skriftlige Henvendelse til Dem, Hr. Minister, at udtale, hvad der efter min Formening kan gøres for at bringe det vigtige Spørgsmaal, der er Gjenstand for Konferencens Forhandlinger, til en tilfredsstillende Løsning og navnlig afværge de Vanskeligheder, som den nuværende Tilstand, efter hvad der paastaas fra forskjellige kompetente Sider, lader befrygte. Imidlertid beder jeg Dem, Hr. Minister, om kun at betragte dette Brev som et Udtryk for min personlige Opfattelse uden noget Ansvar for den danske Regering.

Jeg tillader mig at forudskikke den Bemærkning, at jeg i ingen Henseende har kunnet lade mig overbevise om Bimetallismens Fortrin; jeg er endnu ligesaa fuldt overbevist om, at de skandinaviske Lande have fulgt en klog Møntpolitik ved i Aaret 1872 at antage *l'étalon d'or unique*, som da jeg i sin Tid havde Lejlighed til at virke for denne Reforms Gjennemførelse.

Blandt de Betæneligheder, en Tilslutning til Bimetallismen giver Anledning til, skal jeg særlig tillade mig at fremhæve følgende:

I. Da Forholdet mellem Guldets og Sølvets Værdi, ligesom alle andre Varers, er underkastet Svingninger, vilde en lovmæssig Fastsættelse af et fast og uforander-

ligt Værdiforhold mellem de to Metaller efterhaanden føre til, at Seddelbankerne udelukkende kunne indfri deres Sedler med Sølv, og at dette Metal bliver det virkelige internationale Betalingsmiddel mellem de forskellige Lande, medmindre det skulde vise sig, at Sølvets Værdi var ansat for lavt.

Befolkningen i de forskellige civiliserede Lande give nemlig Guldets Fortrinnet for Sølv og skyde Sølvet fra sig, saaledes som Erfaringen viser i Frankrig og de forenede Stater i Amerika. Følgen heraf vil utvivlsomt blive den, at Seddelbankerne, der ikke kunne vise Sølvet fra sig, blive de Reservoirer, hvori Sølvet opsamles, saa at Bankerne med Tiden ikkun vilde eje Sølv til Indfrielse af deres Sedler og til Likvidation af internationale Transaktioner.

II. Sølvets commercielle Værdi har i de 3 sidste Aar i Forhold til Guld været omtrent som 1—18; fastsættes Værdiforholdet ved Lov som 1—15 $\frac{1}{2}$ og antages dette Forhold af flere større Stater, vil Sølvets commercielle Værdi selvfølgelig stige pludseligt. Herved stimuleres Sølvproduktionen, og denne vil endogsaa kunne antage saadanne Proportioner, at den samlede Pengemængde derved forøges langt ud over det naturlige Behov. Følgen heraf vilde være en almindelig Stigning af alle Livsfornødenheder, saaledes som Tilfældet var efter Opdagelsen af Guldejerne i Kalifornien og Avstralien.

En saadan Tilstand vilde være til Skade for Enhver, der lever af faste Indtægter, og, hvad jeg tillægger størst Betydning, vilde forrykke Livsvilkaarene for de mange Millioner Arbejdere, som leve af daglig Arbejds løn. Denne vilde nemlig, som Erfaringen noksom viser, ikke uden forudgaaende Brydninger og Kampe bringes i Højde med Prisstigningen paa Livsfornødenheder.

Medens jeg saaledes ikke finder, at der er Opfordring for noget Land, hvis Møntsystem er baseret paa Guld-foden, til at ombytte dette med det bimetallistiske System, kan det ikke nægtes, at den nærværende, ved forskellige Omstændigheder tilvejebragte Situation vil kunne avle Forlegenheder, naar de Forhold, som have skabt denne, skulde vedvare i længere Tid.

Med Hensyn til Sølvets pris maa det indrømmes, at dets dalende Pris er en Hindring for Udviklingen af Handelsforholdene imellem flere Lande i Evropa og de østasiatiske Lande, hvis Pengevæsen er baseret paa Sølv, og at Sølvets forringede Værdi svækker Rentabiliteten af de mange europæiske, i Asien anbragte Kapitaler.

Endvidere vilde en vedvarende Dalen i Sølvets Pris medføre den Ulempe for alle Lande, saa vel med en begrænset, som med en ubegrænset Sølv-cirkulation, at den betydelige Forskjel mellem Sølv-møntens paalydende og indre Værdi vilde friste til Forfalskninger. Endog uden at Møntens Lødighed eller Vægt forandres, vil en Eftergjørelse være lukrativ, naar den kun udføres i tilstrækkelig stor Maalestok.

Er Situationen den, at der paa Pengemarkedet er formeget disponibelt Sølv, synes det modsatte at være Tilfældet med Guld. Heraf ere Beholdningerne i Forbindelse med den aarlige Produktion neppe store nok i Evropa til endnu ret længe at kunne tilfredsstille en saa betydelig Export af dette Metal, som har været kjendt i de sidste 3 Aar, uden at der maa gribes til Forholdsregler, der ere betegnende for en pengeknapp Periode.

Hidtil har Evropa uden Vanskelighed kunnet afgive det nødvendige Kvantum Guld til de forenede Stater i Nordamerika i Betaling for importerede Levnetsmidler;

men skulde dette Forhold vedvare, skulde flere ugunstige Høstaar i Evropa gjøre det nødvendigt at vedblive med at indforskrive Fødevarer fra Amerika, og dette i Medfør af sin Beskyttelsespolitik vedblivende hindre Evropa i at betale med dets egne Produkter og Industrigjenstande, da maa Guldudførslen til Amerika fortsættes, og dette kan vedblive, indtil Cirkulationen i Amerika er mættet med Guld.

Ganske vist vil den regelmæssige, aarlige Guldproduktion lette Evropa Likvidationen med Amerika, men skulde samtidigt et eller andet Land blive istand til at drage Guld til sig ved ekstraordinære Foranstaltninger, saaledes som Italien for Tiden forsøger at gjøre, da er det unægteligt tvivlsomt, om de tre store Guldreservoirer, der haves i Evropa, den engelske, den franske og den tyske Bank, ville være tilstrækkelige til at tilfredsstille Begjæret, uden at der i længere Tid vil føles et stærkt Tryk paa Omsætningsforholdene i de forskjellige Lande.

Saaledes er Situationen. Hvilke Midler gives der til at forebygge de Ulemper, som denne lader befrygte? Svaret herpaa er: Midlet maa søges i en større Anvendelse af Sølv, og i en mere indskrænket Anvendelse af Guld. Sølv, maa i større Grad end hidtil gjøres til en Nødvendighed i de enkelte Staters indre, mindre Omsætningsforhold, medens Guld, udelukkende bør anvendes til Funderingen af de enkelte Staters større Sedler, samt til Likvidationen af de internationale Omsætninger.

Begge Dele kan naas, naar samtlige paa Konferencen repræsenterede Magter, eller ialfald de syv store Magter, Frankrig, England, Tyskland, Rusland, Østrig-Ungarn, Italien samt de forenede Stater i Nordamerika — Forholdene i de andre Stater komme mindre i Betragtning

— vilde forene sig om Vedtagelsen af følgende Foranstaltninger:

I. At inddrage alle i Omløb værende Sedler af mindre paalydende Værdi end 20 francs eller den tilsvarende Værdi af anden Benævnelse.

II. At inddrage alle i Omløb værende Guldmønter af mindre Guldværdi end 20 francs.

Den ærede Delegerede for Rusland har allerede i et af Konferencens første Møder i Anledning af den fra tysk Side afgivne Erklæring om at ville inddrage de tyske Guldmønter paa 5 Mark, henledet Opmærksomheden paa, at denne Forholdsregel burde udvides til at omfatte alle Guldmønter paa 10 Mark, 10 francs samt tilsvarende Værdi, men denne Foranstaltning alene, uden forudgaaet eller samtidig Inddragning af alle de nævnte Seddelsorter, vilde efter min Formening være ufyldestgjørende; thi i Virkeligheden er det langt mere de smaa Sedler end de smaa Guldmønter, der fortrænge Sølv.

Vægten bør, som ovenfor bemærket, lægges paa at gjøre Brugen af Sølv til en Nødvendighed i den mindre daglige Omsætning, men dette forhindres ved den umaadelige Masse af tildels ufunderede Statsnoter og Banknoter, der findes i den civiliserede Verden, af ringe paalydende Værdi, ligesom ogsaa de smaa Guldmønter tildels i denne Henseende ere en Hindring.

Men Inddragelsen af de smaa Sedler maa stilles i første Række. Thi erstattes de inddragne Guldmønter med Sedler, ville disse ikke tjene til at forøge den disponible Guldbeholdning i de Lande, der med Hensyn til Seddeludstedelsen følge den engelske Banks Regler; i dette Tilfælde vilde Guldmønterne behøves til Funderingen af den forøgede Seddelemmission, der skal tjene til at ud-

fylde de inddragne Guldmønters Plads i Cirkulationen. Ikkun i de Lande, hvor Sedlerne ikke ere funderede, eller hvor Guldet erstattes med Sølv, vil den inddragne Guldmængde kunne tjene til at forøge den til den internationale Omsætning disponible Guldbeholdning.

Jeg skal nu tillade mig at paavise de praktiske Virkninger af de af mig anbefalede Foranstaltninger, hvorved jeg dog ikkun tager Hensyn til Forholdene i de foranævnte syv store Stater, da Forholdene i de andre Stater ikke have nogen væsenlig Betydning ligcoverfor Spørgsmaalet i dets Almindelighed; derhos have disse ikke smaa Sedler i Omløb, uden at de ere fuldt funderede, saaledes t. Ex. de skandinaviske Lande.

Efter de Oplysninger jeg har kunnet samle, udgjør Mængden af cirkulerende Sedler af paalydende Værdi under 20 francs:

Tyskland, Noter paa 5 R $\frac{1}{2}$	frcs	50	Millioner
Østrig-Ungarn, 1 og 5 Gylden	-	430	—
Rusland, 1, 2 og 3 Rubler (kalkulatorisk). . .	-	1000	—
Italien, $\frac{1}{2}$, 1, 2, 5 og 10 francs	-	559	—
de foren. Stater i Nordamerika, 1 og 2 Doll.	-	230	—

Tilsammen frcs 2269 Millioner

Med Hensyn til Beløbet af Guldmønter under 20 frcs, der foreslaas inddragne, kan der selvfølgelig ikke tages Hensyn til det udmøntede Beløb. Store Summer ere nemlig i Tidens Løb indsmeltede og udførte, og meget henligger i Bankerne som en Del af deres Metalbeholdning. Ikkun den virkelige i Omløb værende Mængde af disse Mønter kan komme i Betragtning. Angivelserne ere derfor ikkun kalkulatoriske; dog tror jeg at komme til et nogenlunde rigtigt Resultat ved at anslaa det Beløb af Guldmønter af mindre Værdi end 20 frcs, der findes i Omløb saaledes:

Tyskland, 5 og 10 R $\ddot{u}$	fres	250	Millioner
Frankrig, incl. Belgien og Schweitz, 5 og 10 fres	-	600	—
England, 1/2 Sovereigns	-	450	—
de foren. Stater i Nordamerika, 1 og 2 1/2 Doll.	-	250	—

Tilsammen fres 1550 Millioner

Der vilde altsaa kunne inddrages fra Cirkulationen en Sum af 1 1/2 Milliard i Guld, der vilde blive disponibel til den internationale Likvidation, paa samme Tid, som der vilde udfordres et meget stort Kvantum Sølv til at udfylde Pladsen i Cirkulationen for de inddragne Beløb saavel af Guldmønter som af Sedler. Holde vi os til de anførte Talstørrelser, vilde hertil rundt taget udfordres 2 1/4 + 1 1/2 Milliard francs i Sølv, men der er Grund til at antage, at den foreslaaede Operation ikke vil udkræve et saa stort Kvantum Sølv. Man maa nemlig erindre, at en Del af de inddragne smaa Guldmønter ville blive erstattede med større Guldmønter, og paa samme Maade ville mange smaa Sedler kunne remplaceres med Sedler af større Appoints; dog er jeg overbevist om, at Gjennemførelsen af denne Plan vil udfordre en ny Cirkulation af Sølv mønt paa mindst 2 Milliard francs.

En extraordinær Forøgelse af den disponible Guld mængde med 1 1/2 Milliard, der repræsenterer 3 Aars Guldproduktion, og en extraordinær Anvendelse af Sølv for 2 Milliarder, vilde utvivlsomt fjerne enhver Frygt for Guld mangel og samtidigt ikke alene forebygge et yderligere Fald i Sølvets Pris, men snarere bevirke en successiv Prisstigning, der maaske nærmede sig det tidligere bekendte Værdiforhold til Guld.

Ved disse Foranstaltninger vilde det Onde, man befrygter, forebygges paa en langt naturligere og varigere Maade, end Bimetallismen nogensinde vilde være istand til.

En Gene medfører unægtelig denne Plan, men heldigvis kan denne meget let afhjælpes.

I de Lande, i hvilke man hidtil faktisk har anvendt den mindre Guldmønt som Skillemønt, som i England den halve Sovereign, i Frankrig 10-Francen, ligesom i de Lande i hvilke man hidtil har benyttet sig af Sedler af lignende Størrelse, vilde der opstaa Klager over at skulle føre mere Sølv hos sig end man har været vant til. Men hvad skulde der være til Hinder for at skabe en Repræsentant for Sølvmønten, ligesom man i de store Noter har en Repræsentant for Guldet. Jeg tror, at man uden Betænkelse kan udstede Papirpenge eller Sølvbilletter til at cirkulere istedetfor den større Sølvmønt, saasom 5-Francen, 5-Marken og 5-Shillingsstykket, naar man blot fastholder 3 Ting:

I. Disse Sølvbilletter maatte være funderede med nøjagtig det tilsvarende Beløb i Sølv.

II. Deres Anvendelse maatte være indskrænket til Betalinger af samme Størrelse, som den Sølvmønt de repræsenterer, altsaa t. Ex. i England til Betalinger ikke over 2 Pund Sterling.

III. I de Lande, der udelukkende have Guldmøntfod, maatte Staten være forpligtet til at indløse disse Sedler efter de samme Regler, som i hvert Land ere fastsatte med Hensyn til Indløseligheden af dets Sølvmonter.

Paa denne Maade vilde der have enhver fornøden Garanti imod Oversvømmelse af smaa Sedler, og Ordningen af Cirkulationsforholdene i de forskjellige Lande være den, at Guldet vilde tjene til Tilfredsstillelse af den internationale Omsætning og til at sikre Indløsningen af de store Banknoter, medens Sølvet vilde tjene til Likvidationen af de indre, daglige, mindre Omsætninger, samt

tjene til Sikkerhed for Indløsningen af Sølvbilletterne med begrænset Betalingsevne.

Det er paa denne Maade, at jeg tror det interessante Spørgsmaal, hvormed Møntkonferencen for Tiden er beskjæftiget, maa kunne ordnes uden radikalt at bryde med de Principer, hvorpaa de enkelte Lande have ordnet deres Møntsystem; thi den Fordring, at de smaa ufunderede Sedler skulle udryddes eller funderes, er jo ikke andet end hvad hver Stat med Tvangskours stadigt stræber hen til, og den Fordring, at enkelte Stater skulle ombytte Brugen af nogle smaa, tildels meget forslidte Guldmønter med Sølvmønter eller med Noter, der ere fuldt funderede, vil næppe kunne kaldes et Offer, naar der er Spørgsmaal om at sikre sig mod Vanskeligheder, hvis Følger kunne gribe forstyrrende ind i de forskjellige Landes økonomiske Udvikling.

Jeg tillader mig, Hr. Minister, ganske at henstille til Dem, hvorvidt De maatte behage at bringe den Plan, jeg har tilladt mig at forelægge Dem, til Konferencens Kundskab.
